

verfante m. qui ob id facile potuit illas ignorare, & incaute transcribere eo modo, quo perlegit, & inuenit aſſertionem D. Flores de Mena, & eadem facilitate ſequi illum.

Nec huic veræ reſolutioni obſtant verba d. l. 81. d. m. vniuerſaliter, ꝛ videntur prohibita omnes violentiæ tangentes Tridentin. decreta, ibi: No ſe conozca por via de fuerça de las cofas tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos del Sancto Concilio Tridento, &c. Quibus verè reſponderetur, quod verba (que no ſe conozca por via de fuerça) vniuerſalia non ſunt ſimpliciter & abſolutè appoſita in diſt. l. 81. ſed cum qualitate reſtrictiua, tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos, quod in hoc cognitionis violentiæ genere, nec directè, nec etiam indirectè tractatur in Tribunali, ſed tantum de appellatione deferenda, vt hæctenus diximus, quod eſt multùm diuerſum; quo caſu nihil diſponit, d. l. 81. ſed limitatiuè ad qualitatem adiectam, tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos, &c. Iuxta plurimas, & ſingulares doctrinas huic conducibiles, quas in vnum congeſſimus infra 2. p. cap. 5. §. 4. à n. 6. cum ſeqq.

Ad quam qualitatem omnino reſtringenda ſunt, d. l. 81. verba, quia verba diſpoſitionis quantumcumque vniuerſalia debent declarari, & reſtringi ꝛ ad qualitatem adiectam, & ad eiuſdem adiuncti terminos limitari dumtaxat, vt poſt alios Doctores Petrus Surd. in conſ. 179. n. 40. & 41. lib. 2. Hicton. Gabriel. conſ. 130. n. 2. lib. 2. Callanate in conſ. 44. n. 29. Gutierrez conſ. 1. n. 11. 13. 15. & 17. & ſeqq. & in conſ. 2. n. 4. §. 28. ſequenti, plurimos Doctores, & doctrinas congerit Caſtillo conreueſ. tom. 5. c. 9. à n. 1. cum ſeqq. vbi ampliffimè de hac vera doctrina.

Nam cum omnes retentionis caſus poſſint dupliciter per viam violentiæ deduci in Tribunalia, principaliter petendo retentionem litterarum, ꝛ ob contrauentionem alicuius decreti Concilij Trident. vt nempe obſeruetur, & exequatur, & non violetur, cui caſu directè conueniunt, & adaptantur diſt. verba l. 81. tocantes al cumplimiento y execucion de los; ſecundo modo petendo decretum violentiæ, vt iudex executor deferat & reponat, & ſimiliter etiam cumulari hæc due querelæ, vt latius ſup. c. 11. per totum, ſequitur, vt lex 81. debeat intelligi in caſu cui magis & congruè eius verba adaptantur, atque ſimpliciter & directè, non in eo qui venit cauſatiuè, & ſecundùm quid, quia verba legis debent intelligi ſimpliciter non ſecundùm quid, l. hoc legatum in fin. ff. de leg. 3. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verbor. obligat. & latius per Barboſam axiomate 222. num. 29.

Et an hæc Tribunalia Regia inferiora vltra Conſilium ſupremum ꝛ poſſint vti decreto violentiæ (de conocer y proceder) & an hæc eadem Tribunalia, poſſint cognoscere de violentiis tangentibus Concilij decreta, quando ſimul, & principaliter cumulantur cum violentia ob denegatam appellationem, & quando de hac ſola poſſint cognoscere & decernere, remiſſa alia ad hunc ſupremum Conſilium, vide latè infra c. 16. verſ. In ſecundo autem caſu, à num. 59. cum ſeqq. & in verſ. Maior tamen ſe offert, à num. 68. cum ſeqq.

Ex his quæ hæctenus ſcripta fuere, & annoſè tata, colliges, quàm vile ꝛ erit cunctis in Chan-

cellariis, aliſque Regis Tribunalibus & Audiencijs de gentibus, & Senatoribus, & aduocatis ſcite, & internè cognoscere; in quibus caſibus dicitur læſa, ſeu percoſſa prima Ordinariorum inſtantia in contrauentionem S. Concilij Tridentin. in cap. 20. caufa omnes, ſeſſ. 24. de reformatione, non vt directè violentiæ cauſa in ea Tribunalia introducantur (cùm, vt diximus, ſit neruoſè vetitum & prohibitum à lege Regia) ſed dumtaxat vt faciliùs detegatur defectus iurifdiſtictionis in Iudicibus delegatis, quibus non ſeruata formâ præciſâ eiuſdem, cap. caufa omnes, fuerunt commiſſiones directæ, & cauſæ in prima inſtantia (que dumtaxat Ordinariorum iudicio ſpectant) minus legitime auocata ad effectum illum ſupradictum declarandi, vim facere delegatos non deferentes appellationibus interiectis à reiectione declinatoria oppoſita, vel ab illis ea non obſtante, procedentibus ad vltiora, iuxta quæ variis in locis fuſè ſcripſimus in tractat. de Regia protectione. Ad hunc igitur effectum videnda erunt quæ plena manu nouiter & attentè conſiderauimus per caſuum diſtinctionem in tota 2. part. huius tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſ. Quæ abundè detegunt nullitates commiſſionum, monitorialium, inhibitorialium atque proceſſus totius, & denique ſententiarum, & omnium quæ ſuper fundamentum vitioſo & infecto commiſſionis informis fuere fabricata.

CAPVT XV.

Pendente reſuſu ad Regem ob Bullarum reſignationis retentionem, duranteque cauſæ examine in Senatu, an ſuſpendatur terminus ad illas publicandum.

SVMMARIVM.

- Publicatio Bullarum reſignationis intra quod tempus fieri debet iuxta Regulas Chancellerie, n. 1.
- Publicatio Bullarum reſignationis, à quo tempore incipiat, num. 2. remiſſiue.
- Terminus ad publicandum litteras reſignationis non currit dum in Senatu durat examen retentionis petita earum, num. 3. & ſeqq.
- Impedito agere non currit tempus, num. 4.
- Impedimentum proueniens ex facto Regis excuſat, num. 5.
- Impedito ex facto Iudicis non currit terminus, num. 6.
- Terminus non currit propter reſuſum ad Regem per viam violentiæ tollendâ, declarauit Rota, num. 7.
- Terminus aliquis à iure, vel iudice assignatus paribus non currit, ſed ſuſpenditur toto tempore quo durat reſuſus ad Regem, num. 8.
- Reſuſu pendente ad Regem ſuſpendi terminum pluries determinauit Rota, num. 9. & ſeqq.
- Terminus ſuſpenditur, dum ceſſant lites, & moleſtia, num. 10.
- Litteras qui tenentur intra terminum expedire, impeditus dicitur durante controuerſia ſibi mota interim, num. 11.
- Moleſtia ſuè ſit iudicialis, ſuè extraiudicialis, ſuè

- ſuè de iure, ſuè de facto ſuſpendit terminum, num. 12. & 13.
- Moleſtia proueniens ex facto Principis impedit terminum curſum, num. 14.
- Per cognitionis introductionem in Conſiſtorio Principis terminus, ſicut fatalia, non currit, num. 15.
- Impedimentum quacumque parte termini incidens illum ſuſpendit, nec attenditur principium tranquillum, num. 16.
- Tempus tantum reſtituendum impedito quantum per impedimentum fuit ablatum, num. 17.
- Reſuſus omnis ad Principem generaliter ſuſpendit terminum, num. 18.
- Fatalia non currit pendente cauſa in Conſiſtorio Principis, num. 19.
- Tempus totum quo durauit impedimentum ſuppletur impedito, quod non computatur in termino, num. 20.
- Impedimentum legitimum dicitur, ſuè ſit iudicialis ſuè extraiudicialis ſuè de iure, ſuè de facto, num. 21.
- Impedito ſuè de iure, ſuè de facto non currit terminus ad publicandam litteras reſignationis, num. 22.
- Super nullitate ſententiæ dum diſceptatur non currit terminus cauſa principalis quouſque finiatur nullitatis queſtio, num. 23.
- Quando probabile ſaltem ſit impedimentum nullitatis, num. 24.
- Nullitatis iudicio pendente terminus ad appellandum non currit, dum non calumnioſa, ſed probabile ſit nullitas, num. 25.
- Nullitatis iudicio pendente non currit fatalia num. 26.
- Super deſeritione appellationis dum diſputatur terminus non currit, ibid.
- Dum diſceptatur an articulus, aut poſitiones admitti debeant, vel eis ſit reſpondendum, terminus ad probandum non currit, num. 27.
- Dum diſceptatur de eo ſuper quo terminus à iure, vel ab homine eſt apoſitus non currit, n. 28.
- Terminus ad publicandam Bullas reſignationis non currit durante in Senatu examine earum, an ſint retinendæ necne, num. 29.

VLTOTIES contingit, vt facta benefici reſignatione in fauorem alicuius, ꝛ qui poſtquam à Sede Apoſtolica Bullas obtentas aſſert, & ante earum publicationem (quæ fieri debet hodie vltra montes infra noem meſes, & iuxta varietatem prouinciarum diuerſi termini ſunt adſcripti, vt latè videre eſt per Flaminium Pariliſium de reſignatione benefici. tom. 2. lib. 11. quaſt. 1. per totam; & ibi à quo tempore incipiunt curtere, ꝛ vide bis) patronus laicus putâ ob derogationem ſui patronatus, vel alter ex variis aliis cauſarum figuris, recurrit ad Senatum pro illarum retentione, & virtute Regiæ ordinariæ prouiſionis apprehendunt litteræ prædictæ, & in Senatum introductæ diu examen ita duret, vt terminus prædictus ad publicationem faciendam ſit tranſactus, & demùm ſibi Bullis relaxatis, vt liberè vel certo modo, putâ coram ordinario, illis vtrac impetrans, ſibi opponitur de nullitate Bullarum, & amiſſione iuris ob non factam intra terminum publicationem, & an ei impetranti obſit hæc exceptio, pluries vidi dubitati.

Necnon etiam conſultus reſpondi nullatenus ei obſtare, nec curtere terminum toto tempore, ꝛ quo retentionis examen durat in Senatu, antequam litteræ ſibi relaxentur, & totum illud tempus de medio ſublatum cenſetur ex regula vulgari, ꝛ quòd impedito agere non currit tempus, l. 1. §. fin. de annali exceptione, l. 2. perſecti, C. de annali.

Maximè, quando ex facto Principis prouenit ꝛ impedimentum, quòd omnino excuſat, vt reſtat Decius in c. ex ratione, n. 22. verſ. Secundus caſus, Sigifmundus Scaccia de appellationibus, q. 15. ſub n. 124. verſ. Aduerte vnum ad finem. Nos in commentarijs de Regia protectione 1. part. c. 7. num. 7. vbi num. 96. quòd impedito ꝛ ex facto iudicis non currit terminus, vbi plurimos ad id citauimus Doctores; quia quando alicui aſſignatur terminus ad aliquid faciendum, & labatur factò & impedimento alterius, ſuſpenſus intelligitur, de quo infra 2. p. c. 6. à principio.

Et quod terminus non currat propter reſuſum ad Regem ꝛ per hanc viam violentiæ in ſimili caſu detetminat expreſſè Rota in vna Legionenſi præſentatione, 27. Nouembris 1592. coram Pamphilio, quam ad litteram reſert Nicolaius Garcia de beneficijs 6. part. capitul. ſub n. 42. In qua dum diſceptaretur, an lapſus fuerit terminus ad executionem executorialium, ita dicitur in hæc: maximè cum taciturnitas fuerit cauſata ex impedimentis præſtitis per Aluarum, mediante reſuſu ad Conſilium Regium, per quod curauit auferre executoriales, &c. Ex qua deciſione, & alijs quamplurimis fundamentis manifeſtè probauimus in noſtris commentarijs de protectione Regia 1. p. c. 7. à n. 72. & ſuſum à n. 58. cum ſeqq. nullum ꝛ terminum aſſignatum à iure vel iudice parti curtere, ſed omnino ſuſpendi toto tempore, quo durauit reſuſus ad Regem.

Vltra quam deciſionem pluries ita determinante Rotam, nempe ꝛ reſuſum ad Regem legitimum eſſe impedimentum, vt terminus ſuſpendatur pro tempore, quo durauit reſuſus ipſe, vt in vna Imolenſi Caſtri 16. Ianuarij 1573. coram Seraphino, in alia Tolletana Archidiaconatus de Taluera Iunij 1592. coram eodem Seraphino (vbi etiam alia Imolenſi, reſeruet) quæ quia tota conducit pro fundamentis huius quaſtionis, illam reſeram; ſic ait: Fuit dubitatum, an Archidiaconatus vacaret de tempore factæ prouiſionis D. Didaco, ita vt poſſiſſo cenſetur valida, & Domini cenſuerunt non fuiſſe tunc temporis vacantem, ideòque gratiam fuiſſe nullam. Moti fuerunt, quia cùm bonæ memoriæ Cardinalis de Mendoza teneretur dimittere Archidiaconatum infra ſpatium anni, iſque obtinuiſſet plures prorogationes, quæ durabant vſq; ad diem 23. Iulij 1588. & interim fuiſſet ei mota controuerſia ſuper Decanatu, quem Papa prætendebat vacare per promotionem ad Cardinalatum; non curtebat ꝛ ei tempus, ſed interim ceſſabat, donec moleſtia ceſſaſſent; nam impedito non currit tempus, l. quibus diebus, ff. de conditionibus, & demonſtrationibus, l. non poſſunt, C. de dolo malo. capit. impuſari. de regn. iuris in 6. & in proprijs terminis materiæ, de qua agitur, probatur in capit. commiſſa. & ibi Gloſſa de electione in 6. capit. licet Episcopos, & ibi Doctores in prebend. lib. 6. Clementin. 1. §. ceterum de ſtat. Monachorum, Vitalinus in Clementin.

gratia num. 43. in fin. de rescriptis, & in Clementina si plures, num. 27. de probendis, Aegidius decif. 43. & decif. 153. & decif. 95. Tiraquell. de retractu lignagier, glossa 10. num. 32. Rebuffus in praxi beneficiis, sic. de non promoti intra annum, num. 47. Quod etiam si oblatatur, in eo, qui vigore decreti tenetur expedire litteras intra sex menses, Mohedanus decif. ibi. Nec obstat, quod hæc controuersia non fuerit iudicialis, quia hoc procedit indifferenter in omni molestia siue iudiciali siue extrajudiciali, vt post glossam tradit Cardinalis in dict. Clement. gratia, & ibi n. 8. Andreas Barbat. n. 22. Probus additio. ad Monach. in cap. commissa, num. 2. de electione in 6. Felin. in cap. cum Ioannes, num. 33. de fide instrumentor. Castadorus decif. 9. de causa possession. & propriis. Rebuffus in tractu de pacifico. possessio. num. 165. Siue molestia siue de iure, siue de facto, vt post glossam tradunt Ancharan. & Gemitanus in dict. cap. commissa, & Castadorus dict. decif. 9. Molestia facta Cardinali visa fuerunt maximè considerabiles, 14. cum prouenirent salto Principis, quo poterat ad libitum voluntatis siue disponere de beneficio, etiam priuando sine causa, vt tradit Mohedanus decif. 86. Et cum introducta esset cognitio in principis Consistorio, non curabat si dilatio tempus, quemadmodum etiam dicitur non currere fatalia: & resolutum fuit coram me in Imolenf. Castri. 16. Januarij 1573. Nec releuat, quod à principio possessio fuerit pacifica, tam respectu tituli, quam perceptio nis fructuum; quia sufficit, quod quando cum 16. que præstetur impedimentum siue circa culpam impediti, vt per Archidiacon. in cap. cum ex eo, num. 2. de election. lib. 6. quem sequitur Ioannes Andreas in dict. cap. impulari. col. 1. de regulis iuris lib. 6. Ideoque tantum tempus siue restitutum est, quantum per impedimentum ablatum fuit Aegidius decif. 83. Et fuit resolutum in Salmantina Parrochial. coram R. P. D. Orano 1589. quod intelligendum est respectu temporis, quod dilatio concessa propter molestias subtractam est, &c.

Quam decisionem ad litteram refert Nicolaus Garcia de beneficiis 2. tom. part. 11. cap. 5. sub num. 105. Illam tamen totam reperies ad litteram apud eundem Seraphinum in decif. 997. quem Garcia non citauit.

Et generaliter quod omnis recursus ad Principem suspendat terminum cause principalis, 18. vt vel articuli incidentis; probat eleganter Rota vt per Fatiniacium in posthum. tom. 2. decif. 416. qua num. 3. & 4. ita loquitur; vel saltem negari non potest, quin saltem dubium esset, quomodo essent intelligenda verba rescripti, ita vt esset opus pro declaratione iterum adire signaturam, cap. cum contingat. de rescriptis, cap. cum venisset. de iudiciis; & cum ante lapsum tituli, & die sequenti post præsentatam in actis commissionem appellationis fuerit per Vincencium citata parte, habitus recursus ad signaturam, vt in eius summario, num. 10. dominis visum fuit, dicto recursu pendente, nullum eucurrisse tempus ad siue inducendam defertionem, Lucas de Penna in l. 2. num. 21. post medium, versicul. Ex quo enim negotium, C. de usufruct. lib. 11. Afflictus super constituit. Regni. rubric. 39. num. 6. lib. 1. Maranta in speculo. 5. p. num. 38. vt in simili dicitur, fatalia non curre-

pendente causa in consistorio Principis, l. cum anterioribus, §. si tamen, C. de temporib. appell. Lancelor. de attentat. cap. 12. in praxione, num. 40. &c.

Et quod totum tempus, quo durauit impedimentum; debet si suppleri impedito, quia illud non computatur in termino, sed tantum ei denuò indulgetur; est optima decisio Seraphini 1066. quam & alias adde, quas adduximus in tractat. de Regia profectione 1. part. cap. 7. à num. 74. Et quod impedimentum, vt iustum iudicetur, sufficiat quod sit siue iudiciale, 21. siue extrajudiciale, siue de iure, siue de facto; probant vltra allegatos in decif. Tolletana, Staphileus tit. de qualitat. & statut. benefic. §. huiusmodi, num. 12. Villadiego delegato, quest. 14. 1. part. num. 96. Rebuffus de pacifico. possessio. num. 197. alias 164. Cosmas in practicat. sanction. tit. de collation. in §. item quod vniuersitates, verbo, Passaderint, Bellamera decif. 396. Castador. decif. 9. num. 1. de causa possession. Sarnier. in regul. de trienniali, quest. 53. Mandosius regul. 34. quest. 26. Hogeda de benefic. incomparabil. cap. 13. num. 80. Mascardus de probationibus conclus. 183, num. 40. Quintana Dueñas lib. 4. num. 27. Flaminus Parisius lib. 3. quest. 1. num. 130. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. quest. 9. & late plures Rotæ decisiones adducens videndus Nicolaus Garcia de benefic. tom. 2. part. 11. capitul. 5. à num. 105. & sequentibus.

Et quod impedito siue de iure, siue de facto, iudicialiter siue extrajudicialiter non curat terminus ad publicandas litteras resignationis, sed totum id tempus de medio tollatur, ita, vt nec computetur, probat latissime Flaminus Parisius de resignatione, tom. 2. lib. 11. quest. 11. per totam; vbi latissime profertur videndum.

Et amplius comprobatur, quoniam dum in Senatu disceptatur causa, an sit legitima ad retinendas litteras Apostolicas, ad effectum, vt in eorum executione supercedatur, donec Romanus Pontifex per humilem supplicationem instructus sit de damno publicæ utilitatis, & misericorditer dignetur de remedio si prouidere: non potest super principali causa terminum currere, vt ex variis iuris exemplis, & similibus nostra resolutio roboratur. Quippe dum disceptatur super nullitate sententia, non currit terminus cause principalis, quouique finitur nullitatis questio. Philippus Franchis in cap. dilecti. quest. 6. de appellationibus, Decius in cap. ex ratione, num. 10. Felinus num. 4. eodem titulo, Sfortia Oddi. de restitutione in integr. quest. 20. num. 69. & 74. Rotæ diuersorum decif. 490. num. 3. lib. 3. part. 3. Gratian. disceptation. 61. num. 10. Scaccia de appellation. quest. 15. num. 88. 91. Quando probabile siue saltem est impedimentum huiusmodi nullitatis, Felinus dict. num. 4. Gratian. dict. num. 10. Bantius de nullitatibus, in. 8. num. 17. Tiraquellus lib. 1. de retract. linag. §. 1. gloss. 10. Caldas Pereira in l. si curatorem, glossa in tra legitimum tempus, num. 13. Giurba decif. 110. num. 6.

Nec etiam pendente nullitatis iudicio, decendum currit ad siue appellandum, licet actor succumbat, dummodo non calumniosam sed probabilem proposuerit nullitatem, Cinnus in l. contra maiores, num. 7. C. de inofficiso testamento, Franchus

CAPVT XVI.

In retentionis Bullarum cognitione quid principaliter, tam respectu principij, quam respectu finis in Senatu deducatur: & quid incidenter: & quemadmodum in examinanda causa (vt legitime appareat) in eo procedatur, & qualiter decreta concipiantur.

Et an & quando decretum violentiæ (de conocer y proceder, vltra decretum laicorum) in supremo Consilio expediat: & nunquam cætera Tribunalia Regia eo vti valeant.

SVMMARIVM.

Retentionis Bullarum querimoniam proponenti in Senatu datur prouiso ordinaria, vt Regij Ministri illas perquirant, & ad Senatum cum cæteris actis per executorem factis remittant, vt ibi examinentur, an publicum ledant, n. 1.

Ordinaria prouisione potest quis se mutare ante damnam, quod timeatur inferendum, num. 2.

Retentionis remedium sui natura est preseruarium futuri damni, & periculi imminenti, num. 3.

De timore mali, & periculo minante idem iudicamus, quod de ipso malo, num. 4.

Defensione licet quis vitur probabiliter dubians de offensione inferenda, num. 5.

Etiam si effectus offensionis non sequatur, n. 6.

Offensionis initium non requiritur expectare, vt quis defensione vti valeat, num. 7.

Et sufficit visus armorum, licet illis non utatur minans, num. 8.

Retentionis Bullarum remedium fuit inuentum ad defensionem, qui magis consistit in iniuriis inferendis quam in illatis, num. 9.

Conseruatoris potestas non solum ad violentias illatas, sed propriis ad inferendas videtur concessa, num. 10.

Defensionis iusta causa est violentia inferenda timor, num. 11.

Ad defensionem suam dicitur factum verificato probabili timore, & periculo, num. 12.

Timor iustus an probetur per iuramentum eius, qui ad suam defensionem fecisse asserit, num. 13. remissus.

Defensionem potest quis licite præuenire contra paratum ad offensionem, num. 14.

Offensam actualem non tenetur quis expectare, vt se defendat ad periculum obuiandum, n. 15.

Litteris ad Senatum allatis causa retentionis proposita accuratè examinatur per Ordinarios iudicij tramite, & iterum per supplicationem, num. 16.

Examen causa retentionis non requirit iudicalem indagacionem, sed extrajudicalem instructionem, sicuti nec iurisdictione indiget, n. 17.

Princeps dicitur conseruator suorum vassallorum, num. 18.

Conseruator non vitur iudiciali indagacione, potest tamen ad sui instructionem aliquam adhibere super manifestis violentiis, num. 19.